

Тема: Сучасні форми інноваційної діяльності вчителя української мови та літератури в умовах відкритого інформаційного простору

ПБ вчителя Дев'ятка Ганна Володимирівна

Посада вчителя, категорія, звання вчитель української мови та літератури, вищої категорії

Повна назва школи Запорізька загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 30 Запорізької міської ради
директор

Чумаченко Олена Василівна

Адреса школи:

Вул. Парковий бульвар, 4

Тел 286-27-09

email: zoch30@ukr.net

сайт: <https://znz30.zp.ua>

Провідна педагогічна ідея досвіду

Суть досвіду полягає у відображенні тактики реалізації освітніх технологій у навчально-виховному процесі за наявності певних умов, акумулює та виражає загальні ознаки та закономірності навчально-виховного процесу незалежно від конкретної теми уроку, також відображає модель навчально-виховного процесу в навчальному закладі, об'єднує їх зміст, форми й засоби. Показано конструктивні поєднання та інтеграцію новітніх педагогічних технологій та методик, орієнтованих на розвиток творчої учнівської особистості із елементами традиційних форм і методів.

Обґрунтування актуальності та перспективності досвіду

Однією з умов формування Нової української школи є впровадження в освітній процес інноваційних технологій, що зменшують навантаження і оптимізують процес удосконалення освіти. Актуальність теми полягає в тому, що за умов інноваційного навчання особа сприймає себе позитивно, відкрита життєвим ситуаціям, приймає рішення, діє вільно, невимушено, незалежно від когось чи чогось, вона безпосередня, доброзичлива, поважає творчий підхід, не лякається спонтанних рішень. Перспективність досвіду - в основі використання технології особистісно-орієнтованого навчання на базі принципів гуманістичного напрямку. Світові інновації останніх років у сфері навчання орієнтовані на інтеграцію навчальних предметів. Це зумовлено тим, що в реальному житті застосування тих чи інших галузевих знань ніколи не регламентується чітким розкладом. З огляду на таку позицію найбільш перспективним форматом організації навчального процесу в контексті реалізації ключових компетентностей, задекларованих у концепції Нової української школи, є STEM-освіта, інноваційні інтерактивні технології. Метою використання інноваційних технологій є створення умов для прояву пізнавальної активності, розвитку й ставлення особистості.

Науково-теоретична база досвіду

Досвід базується на науково-теоретичній базі опрацьованих робіт:

1. Артюшина М. Сутність та особливості інноваційно-зорієнтованого підходу у сучасній школі // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету. Умань, 2009. Ч. 3. С. 15–22.
2. Грабовська С. Л. Інтерактивне навчання у вузі: проблеми і перспективи / С. Л. Грабовська // Вісн. Львів. ун-ту. – 2007. – № 15. – С. 171– 176.
3. Карбованець О. Метод проектів – сучасна педагогічна технологія навчання освітніх закладів різних рівнів [Електронний ресурс] / О. Карбованець, Н. Куруц, Н. Голуб, А. Майорош. – Режим доступу: <http://www.eduforme.org>.
4. Освіта навпаки, або Першопрохідці-STEM [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pedpresa.ua/177304-osvita-navpaky-abo-pershoprohidtsi-stem.html>.
5. Семеніхіна О. Про формування у майбутнього вчителя умінь унаочнювати навчальний матеріал засобами комп'ютерної візуалізації / О. В. Семеніхіна, М. Г. Друшляк, Д. С. Безуглий // Використання інноваційних технологій в процесі підготовки фахівців : II Міжнародна науково-практична інтернет-конференція, 28–29 березня 2017 року. – Вінниця, 2017.
6. Целякова О. М. Вплив інформаційного суспільства на формування духовності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ocpvm.org.ua/wp-content/uploads/2013/10/konfer_2012.pdf.

Стисла анотація досвіду

У своїй діяльності використовую такі форми роботи, що сприяють формуванню практичних умінь та навичок. Однією з таких форм є інноваційні технології навчання на базі відкритого інформаційного простору й основах гуманної педагогіки. А саме технологія проблемного навчання, технологія проектного навчання, дослідницькі технології, інформаційні технології, інтерактивні, хмарні технології.

Процес проведення уроку передбачає конструктивні поєднання та інтеграцію новітніх педагогічних технологій та методик, орієнтованих на розвиток творчої учнівської особистості із елементами традиційних форм і методів.

Результативність впровадження досвіду

Методика використання інноваційних технологій під час освітнього процесу допомагає вдосконалити систему управління навчанням на різних етапах уроку, посилює мотивації навчання; покращує якість навчання та виховання, що підвищує мовленнєву й інформаційну культуру здобувачів освіти.

Репрезентація досвіду

Досвід було представлено на педраді «Створення та використання ІКТ-платформи інформаційного освітнього простору закладу освіти», ШМО суспільно-гуманітарних дисциплін

Посилання на матеріал <https://znz30.zp.ua>

Сучасні форми інноваційної діяльності вчителя української мови та літератури в умовах відкритого інформаційного простору

Вступ.

Однією з умов формування Нової української школи є впровадження в освітній процес інноваційних технологій, що зменшують навантаження і оптимізують процес удосконалення освіти. Актуальність теми полягає в тому, що за умов інноваційного навчання особа сприймає себе позитивно, відкрита життєвим ситуаціям, приймає рішення, діє вільно, невимушено, незалежно від когось чи чогось, вона безпосередня, доброзичлива, поважає творчий підхід, не лякається спонтанних рішень. Перспективність досвіду - в основі використання технології особистісно-орієнтованого навчання на базі принципів гуманістичного напрямку. Світові інновації останніх років у сфері навчання орієнтовані на інтеграцію навчальних предметів. Це зумовлено тим, що в реальному житті застосування тих чи інших галузевих знань ніколи не регламентується чітким розкладом. З огляду на таку позицію найбільш перспективним форматом організації навчального процесу в контексті реалізації ключових компетентностей, задекларованих у концепції Нової української школи, є STEM-освіта, інноваційні інтерактивні технології. Метою використання інноваційних технологій є створення умов для прояву пізнавальної активності, розвитку й ставлення особистості.

Використання інформаційних технологій навчання на уроках української мови і літератури як одна з форм інноваційної діяльності вчителя

Інформаційні технології стали невід'ємною частиною життя людини. Сьогодні не можна вважати викладання дисциплін якісним, якщо вчитель не використовує у своїй роботі з учнями комп'ютерні технології та можливості інтернету.

Використання інформаційних технологій навчання дає змогу зацікавити учнів самостійним пошуком різних джерел інформації, розвивати їх творчі здібності, критичне мислення, вміння аргументовано, розлого і образно висловлювати свої думки, судження, оцінки.

Саме тому працюю над вирішенням науково-методичної проблеми «Використання інформаційних технологій на уроках української мови та літератури як засіб підвищення якості навчальних досягнень учнів». Адже комп'ютерні технології — справжня знахідка для маніпулювання з інформаційним простором.

Сучасному вчителеві вже недостатньо просто мати глибокі предметні знання, володіти практичними вміннями та навичками. Йому необхідно творчо використовувати набуті знання в нестандартній змінній ситуації, виявляти конструктивність в організації і плануванні педагогічного процесу.

Досвід переконує, що комп'ютер сприяє не тільки розвитку самостійності, творчих здібностей учнів, його застосування дозволяє змінити саму технологію надання освітніх послуг, зробити урок більш наочним і цікавим. Також забезпечує активізацію діяльності вчителя та учнів на уроці, сприяє здійсненню диференціації та індивідуалізації навчання, розвитку спеціальної або загальної обдарованості, формуванню знань, посилює міжпредметні зв'язки. Все це дає можливість покращити якість навчання. Саме цим обумовлюється актуальність представленого досвіду.

Практична значимість та актуальність досвіду:

- забезпечує умови для розвитку творчої особистості дитини;
- сприяє виконанню завдань Державного стандарту базової та повної середньої освіти;
- сприяє позитивній мотивації учнів до пізнавальної діяльності, потребі в самопізнанні, самореалізації та самовдосконаленні;
- забезпечує особистісно орієнтовану модель навчання;
- робить можливим оригінальний підхід до побудови структури сучасного уроку української мови та літератури.

Організація навчально-виховного процесу свідчить, що чим частіше використовуються комп'ютери у процесі вивчення різних предметів, зокрема української мови та літератури, тим ефективнішими є результати навчання. Адже запам'ятовування інформації школярів відбувається таким чином: якщо сприймається лише слухова інформація, то засвоюється 20% матеріалу; якщо інформація отримується лише за допомогою зору, то запам'ятовується до 30% матеріалу. За умови комбінованого поєднання слухового та зорового каналів інформації людина спроможна швидко засвоїти до 60% отриманої інформації. Таким чином, використання мультимедіа сприяє кращому вивченню навчальної інформації на уроках.

На практиці доведено, що використовуючи мультимедійні технології, навчально-виховний процес відзначається такими перевагами:

- краще сприймається матеріал учнями, зростає їх зацікавленість;
- відбувається індивідуалізація навчання, розвиток творчих здібностей;
- скорочуються види роботи, що стомлюють учня, використовуються аудіовізуальні засоби з метою підвищення активності дітей;
- підсилюється динамічне подання матеріалу;
- забезпечуються умови для формування самооцінки учня та його для самостійної роботи.

Вважаю, що головне завдання використання ІКТ у процесі вивчення української мови й літератури - підвищити пізнавальний інтерес учнів до вивчення предмета. Загальновізнано, що особистість, яка зацікавлена, хоче пізнати матеріал, засвоює його набагато краще, ніж та, що не зацікавлена змістом того, що вивчає.

Практична частина

Використання інформаційних технологій на уроках української мови та літератури може відбуватися різними способами, це залежить від низки факторів, найважливішими з яких вважаємо такі: потреби конкретного уроку, рівня володіння різними програмами та наявністю сертифікованих програм у системі середньої загальної освіти. Серед зазначених технологій використовую такі їх види:

1. Електронний підручник
2. Статистичні таблиці
3. Динамічні таблиці
4. Літературні портрети
5. Тестові завдання
6. Диктанти
7. Медіа-твори
8. Віртуальні екскурсії
9. Відеопозії
10. Буктрейлери (для заохочення до читання або ознайомлення з програмним твором)

На уроках української мови та літератури у середніх і старших класах використовую дидактичні мультимедійні матеріали електронних підручників та посібників. Надаю перевагу використанню власного дидактичного засобу - мультимедійної комп'ютерної презентації. Власний досвід створення та використання презентацій у процесі вивчення української мови і літератури дозволяє визначити низку факторів, які впливають на ефективність навчально-виховного процесу:

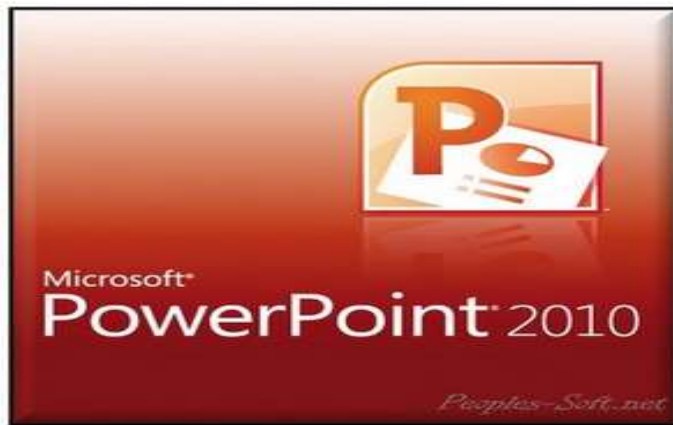
- зростання впливу виступу на аудиторію, оскільки значний обсяг інформації сприймається зоровими та слуховими рецепторами одночасно;
- полегшення розуміння і сприйняття поданого матеріалу;
- запам'ятовування навчального матеріалу на значний період;
- збільшення психологічної вірогідності прийняття правильних висновків, суджень, узагальнень;
- скорочення часу на розкриття проблеми

Серед типів уроків з використанням використанням комп'ютера переважають такі:

- уроки-презентації;
- уроки – дослідження;
- віртуальні екскурсії;
- проектна діяльність;
- тестування.

Користуюся різноманітними програмами: графічними, flesh-анімації, web-редактора, програмами для створення презентацій, програмами для роботи зі звуком та відео тощо. Загалом у власній практиці для унаочнення навчального матеріалу дуже часто використовую ресурси Інтернету.

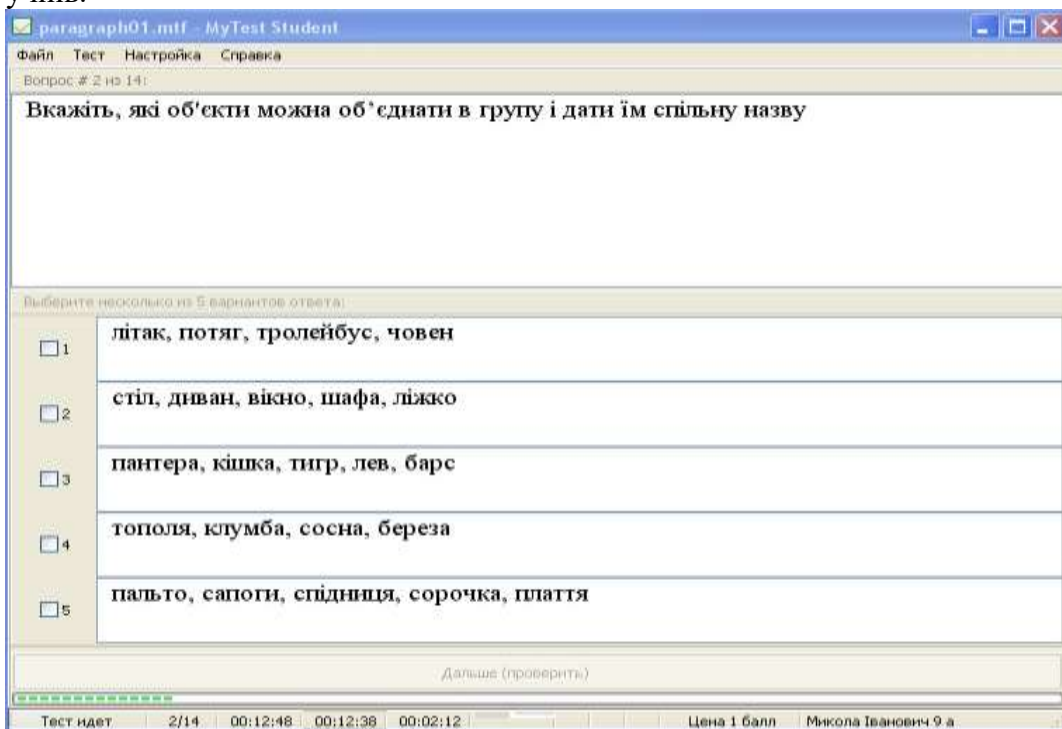
Для того, щоб залучити учнів до навчального процесу як активних учасників, використовую програму Power Point, за допомогою якої школярі створюють презентації за результатами своєї дослідницької діяльності за змістом літературного твору, під час опрацювання характеристики героя, біографії письменника, мовних явищ. Ця ефективна форма допомагає узагальнювати, відпрацьовувати, повторювати, систематизовувати і створювати нове на основі вивченого.

Комп'ютерна презентація - це авторське учнівське бачення теми, розробка певного сценарію виконання і представлення аудиторії, яка, до речі, може бути абсолютно різною: від учнів початкової школи до вчителів. Комп'ютер дає можливість використання інформації мережі Інтернет, дозволяє ілюструвати, естетично оформляти сторінки, використовувати ефекти анімації.

Переваги такої роботи надзвичайні, адже зростає зацікавленість предметом вивчення, учні самі стають творцями, ініціаторами нових ідей, розвивають свої інтелектуальні здібності. (але вже застарілий прийом)

Також використовую записи телепередач про письменників, що вивчаються у шкільному курсі української літератури, перегляди фільмів або їх фрагментів за прочитаними програмовими текстами. Застосовую комп'ютерні програми, електронні інформаційні джерела. Для прикладу наведу використовувані мною програми для створення тестів. «MyTest» є програмним продуктом, призначеним для проведення різноманітних тестових випробувань на комп'ютері в мережі з метою масової одночасної перевірки рівня знань учнів.

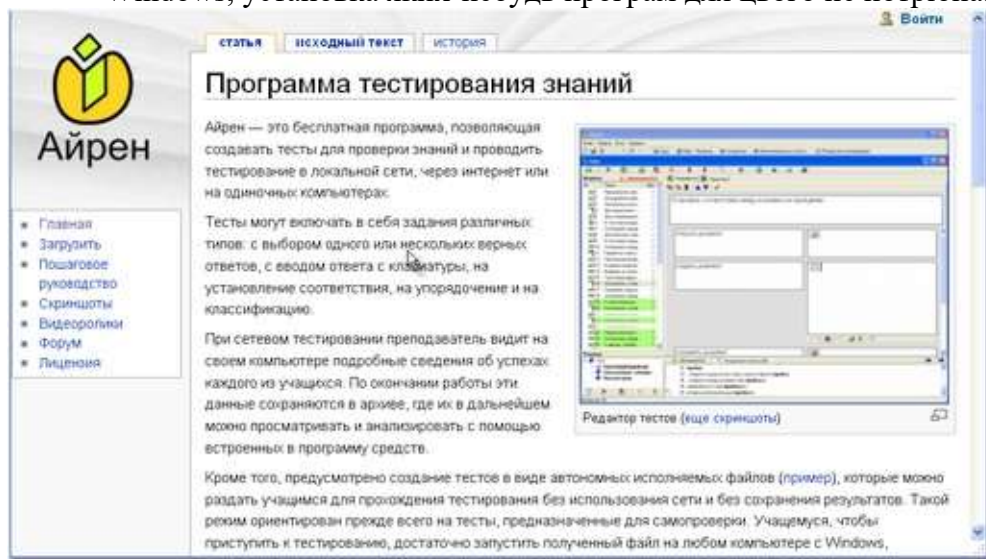

Можливі два варіанта тестування

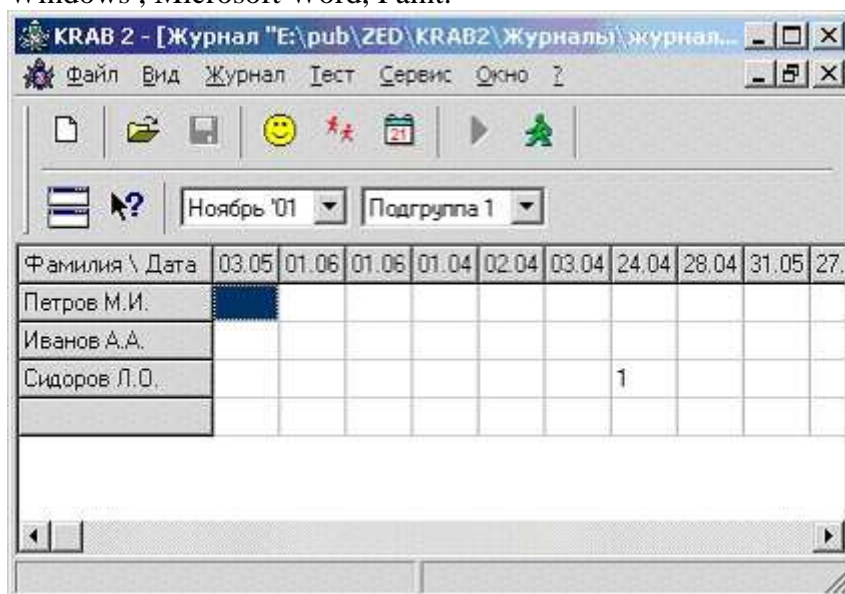
- "навчання"- доки не буде вибрано правильну відповідь, перехід до наступного питання не здійснюється

- "контроль"- будь-яка відповідь зараховується, як можливість перейти до наступного питання, по завершенні - виводиться оцінка (за критеріями виставленими в серверній частині програми)
- «Айрен» — дуже зручна програма, що дозволяє створювати тести для перевірки знань і проводити тестування в локальній мережі, через інтернет або на одиночних комп'ютерах.

Тести можуть включати завдання різних типів: з вибором одного або декількох вірних відповідей, з введенням відповіді з клавіатури, на встановлення відповідності, на впорядкування і на класифікацію. Крім того, передбачено створення тестів у вигляді автономних виконуваних файлів. Учням, щоб приступити до тестування, досить запустити отриманий файл на будь-якому комп'ютері з Windows, установка яких-небудь програм для цього не потрібна.

За допомогою програми «Краб2» може проводити тестування на одному локальному або декількох віддалених комп'ютера (смартфони), заносити результати до журналу. Підготовка завдань та тестів може бути здійснена вчителем, який знайомий з основами Windows, Microsoft Word, Paint.

Використання інформаційних технологій на уроках української мови та літератури може відбуватися різними способами, це залежить від низки факторів, найважливішими з яких є такі: потреби конкретного уроку, рівня володіння різними програмами та наявністю сертифікованих програм у системі середньої загальної освіти. Серед зазначених:

- урізноманітнення форм подання інформації;
- урізноманітнення типів навчальних завдань;
- створення навчального середовища, яке забезпечує "занурення" учня в уявний світ, у певні соціальні і виробничі ситуації;
- постійне застосування ігрових прийомів;
- забезпечення негайного зворотного зв'язку, можливість рефлексії;
- можливість відтворення фрагмента учбової діяльності.

У своїй роботі на уроках української мови застосовую тестові комп'ютерні програми "Українська мова. Тестові завдання для перевірки знань", що відповідають шкільній програмі курсу " Українська мова".

Програми містять чотири варіанти завдань з кожної теми. Пропоновані завдання різних типів: з вибором однієї правильної відповіді, на встановлення відповідності, граматичні завдання, робота з текстом. У кінці кожного виконаного завдання програма вказує на помилки та ставить загальну оцінку після виконання усіх завдань вибраного варіанту. Програма схвалена Міністерством освіти і науки України для використання у загальноосвітніх навчальних закладах.

З метою якісної підготовки до ЗНО у старших класах використовую комплекти електронну програму із серії «Готуємось до зовнішнього оцінювання. Українська мова та література» (Тернопіль, Сорока Білобока).

Досить важливим, на мою думку, є застосування комп'ютера на підсумкових уроках. Адже комп'ютер має здатність контролювати й опитувати учнів, оцінювати їхні знання, вміння і навички.

Така робота викликає у дітей схвалення й утвердження у класі сприятливого для навчання мікроклімату. Адже учень упевнений в об'єктивності виставленої йому комп'ютером оцінки. Проте, сьогоденне обладнання класів комп'ютерами не дає змоги використовувати даний вид роботи. Труднощі, з яким найчастіше зустрічається вчитель під час застосування на уроках української мови та літератури комп'ютерних технологій, переважно зумовлені недостатнім забезпеченням шкіл якісними технічними засобами навчання.

Мною зібрано та класифіковано навчально-методичне забезпечення викладання предмета на основі використання мультимедійних технологій.

Педагогічні напрацювання

Презентації

Презентація «Самоосвіта Лесі Українки»

Текстова презентація «Іван Карпенко-Карий»

Презентація «Тарас Шевченко»

Музичні презентації «Нова радість стала», «По всьому світу стала новина»

Презентація «В. Стус»

Презентація «Т.Г.Шевченко»

Презентація до уроку за творчістю В. Сосюри

Вікторина «Відгадай загадку»

Текстова презентація «О.Довженко»

Презентація «Свято рідної мови»

Мультимедійні презентації до уроків літератури рідного краю (Творчість А.Бахути, Є.Фоміна, М.Братана)

Теоретичні відомості з теми «Самостійні та службові частини мови»

Презентація «Олександр Довженко»

Презентація «Розвиток української літератури 20 ст.»

Презентація «Олександр Довженко. Кінорежисер. Драматург. Громадянин»

Презентація «Міфи та легенди українців»

Презентація «М.Вороний «Євшан-зілля»

Презентація «Календарно-обрядові пісні зимового циклу»

Фільмотека

«Украдене щастя»

«Чорна рада»

«Камінний хрест» (рос.,укр.)

«Україна в огні» (рос.)

«Тіні забутих предків»

«Кайдашева сім'я»

«Лісова пісня»

Аудіофайли

Збірки пісень на твори українських поетів

Українські народні пісні у виконанні Анатолія Костенка

Українські народні пісні у сучасній обробці

Українські народні пісні

Українська народна музика

На мою думку, оновлення змісту сучасної освіти, структури, методів, організаційних форм навчання української мови та літератури за допомогою комп'ютерних технологій спрямоване на створення оптимальних умов для покращення ефективності навчально-виховного процесу. Застосування мультимедійних технологій у процесі відбору, накопичення, систематизації і передачі знань, а також в організації різних видів навчальної діяльності є однією із значущих рис системи освіти, що формується зараз.

Список використаних джерел і літератури

1. Артюшина М. Сутність та особливості інноваційно-зорієнтованого підходу у сучасній школі // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету. Умань, 2009. Ч. 3. С. 15–22.
2. Грабовська С. Л. Інтерактивне навчання у вузі: проблеми і перспективи / С. Л. Грабовська // Вісн. Львів. ун-ту. – 2007. – № 15. – С. 171– 176.
3. Карбованець О. Метод проектів – сучасна педагогічна технологія навчання освітніх закладів різних рівнів [Електронний ресурс] / О. Карбованець, Н. Куруц, Н. Голуб, А. Майорош. – Режим доступу: <http://www.eduforme.org>.
4. Освіта навпаки, або Першопрохідці-STEM [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pedpresa.ua/177304-osvita-navpaky-abo-pershoprohidtsi-stem.html>.
5. Семеніхіна О. Про формування у майбутнього вчителя умінь унаочнювати навчальний матеріал засобами комп'ютерної візуалізації / О. В. Семеніхіна, М. Г. Друшляк, Д. С. Безуглий // Використання інноваційних технологій в процесі підготовки фахівців : II Міжнародна науково-практична інтернет-конференція, 28–29 березня 2017 року. – Вінниця, 2017.
6. Целякова О. М. Вплив інформаційного суспільства на формування духовності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ocpvm.org.ua/wp-content/uploads/2013/10/konfer_2012.pdf.